

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 145. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890597244256/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

237.A Tycho Brahe] astronom (1546-1601). – **6-7** Een lod sin Vinge ... Strængs] digteren Adam Oehlenschläger (1779-1850). – **11** en Svane ... Marmor-Fjeldet] billedhuggeren Bertel Thorvaldsen (1770-1844). – **15** en tredje Svane] fysikeren H.C.Ørsted (1777-1851), opdagede elektromagnetismen 1820, en forudsætning for elektrotelegrafen. – **19** mægtige Fugle] tyskerne. – **20** Det skal ej skee] nemlig Slesvigs deling; citat fra H.P.Holsts (1811-93) sang Vel mødt igjen, Kong Frederik, ved Hæren: skrevet til en tropperevy afholdt på Lerbæk Mark ved Vejle 18.9.1848 under overværelse af Frederik VII. Efter slutordene »Det skal ej skee! vi sværge her som Mænd!«, i protest mod delingstanken, rejste kongen sig og gentog til forsamlingens begejstring »Det skal ej skee! Det lover jeg!« jvf. J.P.Trap: Fra fire Kongers Tid II, 1966, 72f. – **20-21** de duettede Unger ... ses] de da, landsoldater under Treårskrigen. A tænker måske på en speciel situation under kampene om Frederiksstad 7.8.1850, jvf. Dagbøger 11.2.1851: »Idag kom Kjæmperne for Frederiksstad [...] Een fortalte at ved Frederiksstad blev et Skandsehjørne især beskudt, det stod belyst af den brændende Stad og alle de Soldater som stode derop faldt strax, men saa holdt de sidste deres Tornystre for og skjød ud mellem disse« (IV 10f).

Et godt Humeur

Et godt Humeur blev trykt første gang i H 1-52, der udkom 5.4.1852.

Eventyrets tilblivelseshistorie er ukendt, men Topsøe-Jensen mener, at det rimeligvis er skrevet først på året 1852, måske som det sidste af hæftets eventyr, fordi det ellers ville have været for tyndt (Buket 141), en datering som også bygger på, at de optegnelser, der ligger til grund for flere af historiens episoder, må være nedskrevet efter 14.1.1852 (jvf. FoF IX 154f).

A havde tidligere berørt motivet med fornøjelsen ved kirkegårdsbesøg i forbindelse med Elisabeths og Kalkes vandring på kirkegården på Oland i DtB (137f).

238.10 Rakkes] person der bragte selvdøde dyr o.l. udenfor byen til rakkerkulen; fungerede tilige ofte som bøddelens medhjælper. – Skarpretter] bøddel. – **16** Dødens Omnibus] jvf. Dødens store Extra-Post i Fodreise (89f). – **18** side] vide. – **23** Kirkegaarden] Assistens kirkegård, anlagt 1760, på Nørrebro udenfor Københavns vold. A skildrede den især senere i At være som »det deiligste Sted i Verden« (25) og er selv begravet der. – **24** Adresseavisen] egl. Københavns Adressecomp-

toirs Efterretninger, grundlagt af J.F.v.d.Osten 1706, ophørt 1908. A havde et godt øje til Adresseavisen, der var en ren annonceavis, jvf. O.T., hvor fætterten har samlet et bind med de mest originale Adresseavisbekenktgørelser (124) samt DtB: »Her sad et skikkeligt Par af Embedsklassen, hvis æstetiske Sands begrændsedes af Adresseavisen og Corsaren« (225).

239.7-8 *uskuldige Vers*] Adresseavisen var ikke mindst kendt for sine gravvers af vekslende kvalitet, jvf. Fodreise: »min Mund strømmede over med Elegier endnu værre end *Adresseavisen*« (67). En del af disse gravvers samlede hofboghandler J.L.Beeken i Gravblomster I-V. 1825-27 (jvf. I.24: »min *Gravbøg*), hvortil også A bidrog med et ligvers over Madam Spendrup (IV.1827.176). Løvrigt parodierede han genren i Tanker ved en ituslagen jødepoete med fødnøten: »Maa gjerne optages i Gravblomsterne« (Kjøbenhavns flyvende Post 12.10.1827 nr.82). – **8-9** *Støvnestøder ... sig paa*] jvf. J.L.Heibergs *Et Eventyr i Rosenborg Have* (1827). – **14** *Høvlspaaner*] alm. underlag for liget i kisten. – **29-30** *Eviggrønt*] singrønt; Vinca minor. – **32-240.7** Sml. optegnelse fra vinteren 1851-52: »Nr.23. I den frie Naturs Skueplads har man ingen Ærgrelse over Scene-Arangementet, som paa den danske Skueplads; der træffer man ikke Palmetræer paa Amager, Kaktus i Tyrol, eller Maane med et Lys i hver Kjæve, Bøgetræer høit oppe i Norge. Vor Herre og Gynter [: Det kgl. Teaters maskinmester], ja det er som Afstanden mellem Naturen og den danske Skueplads« (Buket 142), jvf. også Udsigt fra mit Vindue i Kjøbenhavn (1842; A-iana 2 rk. IV 220-23). – **36** *Kjæbe*] jvf. brev til Heinrich Zeise 18.5.1853: »Kjæbe er det samme som Kind« (A-iana 2 rk. V 287). – **37** *Luft-Seffiten*] teaterdekoration som danner loft og hænger ned som loft, himmel, grene o.l.

240.2-3 *klappede ... for lidt*] sml. HCAOptegnelsesbog nr.7: »Publicum, denne hr. *Mansen* [...] Han leer galt, klapper galt, og fordærver Talentet« (6) og O.T.: »Jeg ærgret mig lidt over Publicum!« sagde *Otto*. »Det klapper paa gale Stæder! viser imellem saadan en underlig Uskyldighed« (131). Jvf. også *Marionattpilleren* (V 16) og *At være* (207). – **15** *Substitut*] stedfortræder. – **19-30** Sml. HCAOptegnelsesbog »Nr.14. *Et sørgeligt Eventyr men lille*. Der var en Mand, som i syvogtredsinstyve Aar havde tænkt paa at faae et godt Indfald, han levede alene for at faae et godt Indfald, og saa fik han det, men han døde i det, døde af Glæde over at have faaet det, og Ingen nød Gavn deraf, Ingen hørte det gode Indfald. Det var et Indfald, der maatte siges til Frokosten, der passede det, og nu kom han ved at døe ind i Spøgelserverdenen, og sammen med Spøgelser, det var de eneste han havde Klokker, tolv, deres Kommerstid, thi Vægteren sov; han sagde sit Indfald, og de loe ikke, det passede ikke til Tiden, og saa gik han i Graven igjen med sit

gode Indfald, som ingen kjænder og vi altsaa heller ikke, og derfor er det et sørgeligt Eventyr, men lille!« (9f, her cit. efter Buket 143). – **31-33** Sml. HCAOptegnelsesbog »Nr. 48 (= 107). Der fortælles om S. i Odense, at han er saa gjærrig, at han staaer op om Natten og gøer for at Folk skal troe, at han holder Hund. Naboens Hane lukker han ind til sine Høns hver Morgen; men naar de skulle have Æde, jager han først Hanen bort« (30, jvf. Dagbøger 1.6.1847). I **k** indføres optegnelsen omtrent ordret, men vel af frygt for genkendelse af S., F.A.Schønheyder (1801-72), by- og rådstueskriver i Odense, ændres til madammen i **A**. – **35** *lade sin Sangstemme høre*] damesang var en af A.s idiosynkrasier, se fx *Podreise* 19. – **35-36** *mi manca la voce*] ital.: jeg mangler stemmen. – **37-39** *Naar Hjertets Kanarifugl ... Ørene*] sml. brev til Henriette Wulff 7.7.1832 ang. et besøg i Sorø: »Lotte [= Charlotte Oehlenschläger] kom mig imøde udenfor Porten, rød og hvid, trind og feed som en Engel; hun var meget ulykkelig. »Ak, tænkte jeg, »naar Hjertets Kanarifugl begynder at skrike op, saa putter Fornuftens Fingrene i Øret!« (BHW I 78, jvf. BJC I 84). Udtrykket går igen i lystspillet Hr.Rasmussen I 8 (1846; udg. 1913.31) og i HCAOptegnelsesbog nr.41 (25f). – **40** *Hverdagshistorie*] om A.s kritiske holdning til Hverdagshistorierne se n.t. I 156,38-157.14, 184.35, 217.34, II 47.17.

241.1-2 *Svanesang ... i Hjertet*] sml. HCAOptegnelsesbog nr.45 (= 104): »*Ordsprog fra Saxus Tid*. Han har Svanesang i Munden, men Uglegalde i Hjertet« (28). Et ordsprog fra denne tid kendes ikke, og A.s kilde har ikke kunnet stedfæstes. – **3** *Politivennen*] Politiveennen. Et ugentligt Almuesblad. 1798-1811, 1816-45 påpegede mangler ved Københavns orden og renovation og var især kendt for sine smålige klager over defekte eller manglende redestensbrædder, nødløbsrør o.l. – **13** *Goethe ... kan fortsættes*] den sidste af Goethe selv besørgede udgave af Faust I (*Werke. Vollständige Ausgabe letzter Hand*. XII:1828.313) sluttede med ordene: »(Ist fortzusetzen).« A ejede denne udgave, og først 1856 læste han hele den i 1833 posthumt udgivne Faust (se *Fra Boghylden* 36f), sml. KES 263. – **24** *med paaholdt Pen*] med ført pen. A bidrog flere gange i andres navn med ligvers til Adresseavisen (jvf. ovf. samt BFN 253, 316).